

Л. Д. Федорова

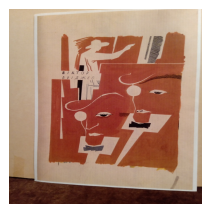
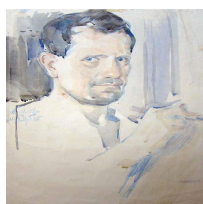
Пустовіт Гаврило Михайлович

ПУСТОВІТ Гаврило Михайлович (13(26). 07. 1900, м-коМежиріч Черкаського пов. Київської губ., нині село Черкаського р-ну Черкаської обл. — 20. 03. 1947, Київ) — графік. Батько [Георгія](#) та [Сергія](#), дід [Павла](#) Пустовітів. Член Асоціації революційних художників України (1927—28). Учасник 2-ї світової війни. Навчався в Київському художньому училищі (1916—18; не закінчив через матеріальну скруту); закінчив Київський художній інститут (1930; спочатку — майстерня М. Бойчука; від 1925 — графічний факультет; викладачі [С. Налепинська-Бойчук](#), [І. Плещинський](#), [В. Касіян](#)). Учителював у трудшкoлі в рідному м-ку (1919—23); викладав у Київській художньо-індустріальній профшкoлі (1927—29); працював доцентом і деканом художньо-конструкторського факультету Українського поліграфічного інституту в Харкові (1930—32); старшим художником НДІ образотворчої статистики при РНК УСРР (1932—34); деякий час — художнім редактором видавництва «Література і мистецтво». Від 1934 — на творчій роботі. Основні галузі — станкова та книжкова графіка (техніка малюнка та літографії). Ще в студентські роки виконав низку обкладинок до книжок, що 1927—30 виходили у видавництвах «Рух», «Сяйво», «Культура», «Книгоспілка», «Держвидав України» та ін., зокрема Т. Бордуляка, Г. Брасюка, В. Бріджеса, Ю. Жулавського, М. Костомарова, П. Куліша, Дж. Лондона, Е.-М. Ремарка, С. Ушеровича, І. Франка, Шолом-Алейхема, Г. Яковенка, Л. Яновської. Один із засновників СХУ (1938; член правління Спілки, 1940—41 — заступник голови її президії, до вересня 1942 — очільник СХУ в евакуації). У серпні 1941 відряджений у розпорядження Управління у справах мистецтв при РНК УРСР. Жив в Уфі, Воронежі, Саратові; працював у фронтовій групі художників Держвидаву при ЦК КП(б)У, художником г. «За Радянську Україну». Створив численні плакати, агітаційні листівки та ілюстрації, що публікували в цьому ж часописі, а також у газетах «Комуніст»,

«Красная звезда», «Комсомольская правда». 10 вересня 1942 заарештований за звинуваченням у націоналізмі та антирадянській агітації, засуджений до 10-ти р. позбавлення волі. Покарання відбував в Астраханському таборі НКВС № 2. У жовтні 1943 звільнений за станом здоров'я без права повернутися в Україну. Мешкав у с. Тундутове Калмицької АРСР і с. Малі Дербети (Сталінградська обл., РФ). У вересні 1944 мобілізований у радянську армію; був художником г. «Сталинградская правда». 1945 тяжко хворого на туберкульоз П. демобілізували з армії. Реабілітований 1958. Автор ілюстрацій до народної казки «Музики», твору «Ішли вояки полювати» Є. Кротевича, збірки віршів «Декламатор "Сяйво"» (усі — 1927—30), книг «Залізна п'ята» Дж. Лондона (К., 1928), «На західному фронті без змін» Е.-М. Ремарка (Х., 1929), циклу літографій до роману «Обломов» І. Гончарова (Х., 1935; К., 1936), книг «Шукачі щастя» П. Куліша (початок 1930-х рр.), «Українські народні колискові пісні» (1935), «Вибрані твори» І. Франка у 4-х томах (1936), першого видання поеми «Данило Галицький» М. Бажана, збірок поезій «Україно моя!» А. Малишка, «Світла зброя» М. Рильського, «Провесінь» М. Стельмаха (усі — 1942), повісті «Захар Беркут» І. Франка (Л., 1946), низки творів І. Микитенка, М. Коцюбинського. Створив графічну композицію для реверса медалі, присвяченої ювілею Т. Шевченка, літографічний портрет Кобзаря, цикл ілюстрацій до окремого видання «Наймичка» (усі — 1939). Виконав галерею портретів з натури родичів та односельців І. Франка (1939—41), діячів української культури: О. Довженка, Ю. Яновського, А. Малишка, К. Трохименка М. Бажана, І. Ле, В. Сосюри, Т. Яблонської та ін., а також фронтників, замальовки військової техніки, окремих епізодів воєнного побуту тощо (усі — 1941—44). Учасник багатьох мистецьких виставок від 1927. Персональні (посмертні) — у Києві (1980, 2011, 2012 — родинна), Каневі (Черкаська обл., 1012). Деякі твори зберігаються в Національному художньому музеї України, Центральному архіві-музеї літератури і мистецтва України, Національному музеї Т. Шевченка, Національному музеї історії України у 2-й світовій війні, Національному музеї літератури України (усі — Київ), Шевченківському заповіднику в Каневі, у музеях Москви, Тбілісі, Єревана.

Фотоілюстрації

Основні твори

серії літографій — «Краєвиди Теберди» (1934), «Колгоспна Молдавія» (1937), «Індустріальний Дніпро» (1938); цикли малюнків — «Львів», «Гуцульщина» (обидва — 1939—41).

Державний архів

ЦДАМЛМ України. Ф. 162, оп. 1.

Рекомендована література

1. Касіян О. Закоханий у життя // Людина і світ. 1965. № 8;
2. Владич Л. Гаврило Пустовійт // Україна. 1980. № 32;
3. Кобилецький Ю. Художник у грізні дні битви // Вітчизна. 1980. № 12;
4. Тростянецький А. В одну ціль // Україна. 1985. № 18;
5. Блюміна І. Роботяща душа // Вітчизна. 1990. № 10;
6. Агам'ян О. Був кращим серед нас (До 100-річчя від дня народж. Г. М. Пустовійта) // Укр. АМ: Дослідн. та наук.-метод. пр. К., 2000. Вип. 7;
7. Пустовійт Гаврило Михайлович. 1900—1947. Каталог. К., 2004;
8. Пустовійт Гаврило Михайлович // Михайло Бойчук та його школа монументального мистецтва: Альбом. Хм., 2010;
9. Скляренко Г. Три художники з родини Пустовійтів // Образотворче мистецтво. 2012. № 3—4.

Бібліографічний опис:

Пустовійт Гаврило Михайлович / Л. Д. Федорова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-883931>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).